

Ideologiske skjevheter i (trygde)forskningen?

Henning Finseraas (NTNU)

Bakgrunn

Samfunnsvitere har venstreorienterte politiske oppfatninger

- 82% støtter Ap, SV, MDG, eller R, sammenlignet med 44% i elektoratet
- 17% er uenige i at innvandringspolitikken bør liberaliseres, mot 47% i befolkningen
- Vesentlig sterkere støtte til offentlig styring av økonomien

I hvilken grad påvirker den ideologiske homogeniteten samfunnsforskningen?

Mekanismer

Mulige konsekvenser av ideologisk homogenitet

- falsk trygghet i at man har klare svar på sentrale forskningsspørsmål
- argumenter som går mot det etablerte sees på som uinteressante
- forskning som går mot dominerende synspunkter møtes med mer (både saklig og usaklig) kritikk
- tvetydige resultater tolkes i “riktig” retning
- ideologiske skjevheter korrigeres ikke i faglige diskusjoner

⇒ Konflikt mellom normen om vitenskapelighet (“organized skepticism”) og velkjente psykologiske motiver (motivert tenkning, bekreftelsesskjevhet)

Eksempel fra innvandringsfeltet

Norske samfunnsvitere ble bedt om å evaluere to oppdiktede forskningsstudier (Finseraas, Midtbøen og Thorbjørnsrud 2022)

- RCT om effekter av dialogmøter mellom etniske nordmenn og nyankomne flyktninger
- Kvalitativ studie om bruk av roboter i eldreomsorgen

RCT-studien er på et politisert tema med ideologiske konnotasjoner

- innvandringsmotstand er i hovedsak drevet av fordommer som vil forsvinne gjennom sosial kontakt
- sosiale intervensjoner er et effektivt virkemiddel

Eksempel fra innvandringsfeltet

Vi randomiserte konklusjonen i studien

- deltakerne fikk mer eller mindre liberale holdninger etter dialogmøtene

Studien hvor konklusjonen var at holdningene ble mindre liberale ble vurdert som å være av *dårligere kvalitet* og som *mindre viktig* enn den identiske studien med motsatt konklusjon

- konklusjonen påvirker ikke vurderingene av robot-studien

Vår tolkning: Respondentene bruker konklusjonen (irrelevant informasjon) for å vurdere kvaliteten på forskningen

Hva med trygdeforskningen?

Innvandrerers trygdeatferd

- motvilje mot problematisering forsvant med Brockmann I?
- viktigheten av å skille mellom innvandregrupper
- sterk (men stort sett saklig) kritikk mot Hoen et al. (2018)
et uttrykk for at temaet har blitt mer sensitivt?

Hva med trygdeforskningen?

Kjønnsforskjeller i preferanser som forklaring på ulikheter i arbeidsmarkedstilpasninger

- sykefravær, deltid, permisjoner

Kritiske perspektiver på den norske modellen?

- alternative forklaringer, sosiale normer, sterke fagforeninger i offentlig sektor

Overdreven tro på effekter av offentlige innsats?

- familiepolitikk, skolepolitikk, integreringspolitikk

Hva så?

I vår egeninteresse at fagene våre ikke oppfattes som politiske prosjekter

Lite trolig at seleksjonen til samfunnsforskning vil endre seg (?)

Mer bevissthet og ydmykhet er de virkemidlene vi har